

Hoe ze ook vervolgd zijn, ze zijn nimmer ondergegaan. Hoe ze ook den ondergang nabij schenen, ze leefden altijd weer op. En terwijl alle de volken, met wie ze oudtijds in Azië te doen hadden, de Edomieten en Moabieten, de Feniciërs en Assyriërs en Babyloniërs, spoorloos verdwenen zijn, doet zich hier het opmerkelijk verschijnsel voor, dat de Joden niet alleen niet uitstierden, maar zelfs zich niet vermengden, en nog heden ten dage, tallozer dan ooit te voren, en deels zelfs machtig door fortuin en talent, hun bestaan steeds voortzetten, en wel voortzetten, niettegenstaande er een kleine minderheid is, die de traditie der Vaders prijs gaf, en in ongelooft verviel of zich liet doopen.

Het is daarom met het oog op de Vol-einding een vraagstuk van het hoogste gewicht, om zich er een duidelijke voorstelling van te maken, hoe na de Hemelvaart van den Christus de verhouding tus-schen Israël en de volken, en zijn betekenis voor die volken, gewijzigd is. Dit nu staat reeds aanstonds met de Uitstorting van den Heiligen Geest in verband. We zullen toch hebben na te gaan, hoe 't denkbaar was, dat eenzijdig de Uitstorting van den Heiligen Geest eerst op den 10en dag na Jezus' Hemelvaart kon plaats grijpen, en dat toch anderzijds de Psalmist reeds van ouds bad: »Neem uwen Heiligen Geest niet van mij», een bede waaruit immers volgt, dat ook de Psalmist de inwerking van den Heiligen Geest reeds moet gekend hebben. Doch ook als dit zal zijn toegelicht, is daarmee toch het vraagstuk zelf nog niet tot genoegzame helderheid gebracht. Daarom moet na de Uitstorting van den Heiligen Geest, als tweede machtsdaad van den ten hemel opgevaren Heiland, de roeping van Saulus op den weg naar Damascus op den voorgrond treden. Aan niets sterker toch, dan aan het optreden van Paulus tegen Petrus, blijken zijn brief aan de Galaten (zie Gal. II: 11 v. v.), voel men, hoe in het vervallen van Israël van zijn eeuwenoude betekenis, een wereld-gebeuren lag, dat de toekomst nu reeds 20 eeuwen beheerscht heeft en nog beheerscht. Israël had, toen de Christus verscheen, in het Nieuwe verbond der genade kunnen opgaan, doch dit heeft 't niet gedaan. Israël heeft niet willen erkennen, dat zijn rol als drager van de Goddelijke openbaring slechts een symbolisch karakter droeg, en daarom moest ophouden zoodra in Christus' realiteit de Verzoening werd aangebracht, en alzoo de Openbaring een algemeen menschelek karakter moest aannemen. De zelfverblindende heeft Israël er toe gebracht, om den Christus op Golgotha te kruisigen. Doch daardoor is het Kruis van Golgotha dan ook de zelfveroordeeling van het Joodsche volk geworden, dat alsnu, niet geleidelijk, maar door een machtige daad Gods uit zijn geestelijke roeping moest worden uitgeroeit. Dit nu is tot stand ge- komen door drie gebeurtenissen, waaraan de Apocalypse op Pathmos, hoezeer van andere orde, als laatste teekening zijn toe- voegd. Ten eerste door de uitstorting van den Heiligen Geest op den Pinksterdag, ook in verband met het talenwonder, dat de menscheit met haar talenrijkdom voor het eng en beperkt nationaal karakter van Israël in de plaats deed treden. Ten tweede door de roeping van Paulus, die als heiden- apostel nu de leiding ontving, zoo zelfs, dat in het Nieuwe Testament de door Paulus ons achtergelaten geschriften, die van de overige apostelen geheel in de schaduw stelden. En ten derde door de inneming en verwoesting van Jerusalem, die tengevolge had, dat de Joden hun land en erfenis ver- loren, geen bodem voor hun volksleven meer behielden, en sinds als ballingen onder alle volken der aarde verstrooid zijn.

Aan de vraag, of de Joden nog een toe- komst hebben zullen; of het onder de Joden nog ooit tot een massale bekeering komen zal, en over wat hiernede samenhangt, kan eerst later gehandeld worden. Thans zij 't genoeg, er op gewezen te hebben, hoe de uitstorting van den Heiligen Geest, de roeping van Paulus, en de verwoesting van den Joodschen Staat, de drie machtige gebeurtenissen zijn, die geheel den toestand van Christus Kerk beheerscht hebben, en nog beheerschen, en hoe het in dit alles de macht van den ten hemel ge- varen Christus is, die zich zoo wonder- baar geopenbaard heeft. Zeker, er zijn ook teekenen en wonderen geschied, die de predi- kung van het Evangelie door de apostelen, zoo in het Heilige land als in de Heiden- wereld, verzeild en ondersteund hebben, doch deze teekenen en wonderen minderden gaandeweg, en eindigden met op te houden. Van Roomsche zijde werd wel steeds en wordt nog beweerd, dat deze teekenen en wonderen, geheel de historie door, den loop van Christus Kerk verzeild hebben, en ook dit vraagstuk zal toelichting behoeven, maar vast staat in elk geval, dat de prediking van het Evangelie, en de missie van het Evangelie onder de Heidenen en Mahome- danen, thans niet meer vastelijk door won- deren en teekenen gerugsteund wordt, gelijk het destijds, na de uitstorting van den Heiligen Geest, te Jeruzalem bij de prediking van Petrus en Johannes het geval was. Als de wederkomst van Christus, en hiernede de Vol-einding, nadert, zal het op nieuw opkomen van teekenen en wonderen die Vol-einding inhouden. Juist zoo heeft na Jezus Hemel- vaart het opkomen van teekenen en won- deren den ingang van Christus Kerk in de wereld verzeild. Maar tusschen deze twee in, d. i. tusschen de opkomst van Christus Kerk in de wereld, en den ingang van de Vol-einding, ligt de breede periode van het normaal verloop in een historie, waarin ook ons leven viel.

Dr. A. K.

„Daarom zijt niet bezorgd“.

Daarom zijt niet bezorgd, zeggende: Wat zullen wij eten, of wat zullen wij drinken, of waarmede zullen wij ons kleeden. Mattheus 6: 31.

Veel sterker nog dan anders dreigt ditmaal zekere angstige bezorgdheid zich van ons hart meester te maken. Er is zoo weinig zonneglaas aan de horizon. Vlot en vanzelf gaat bijna niets meer. En wat vooral zoo drukt, er valt op wat ons te wachten staat, zoo bijna in geen enkel opzicht te rekenen. De nationale niet alleen, maar ook de maatschappelijke toestanden zijn zoo in elk opzicht onzeker en onberekenbaar. En wat ge ook zoo gedurig merkt, ook al is 't u dan gelukt voor u zelf en voor uw eigen gezin de nijpendste zorgen te bannen, dan stuit ge toch telkens op uiterst bezorgde vrienden en kennissen, die in donker-schaduw lijden hebben, en u gedurig door hun angstige vragen en bezorgdheden verontrusten.

In zulk een gemoedsstemming vond Jezus, toen hij in Galilea optrad, de Galileërs van dien tijd ook. Jezus doorziet dat in de herten, hij beluisterde het in hun gesprekken. Ook toen dreigde hongeraanval, bij niet weinigen klopte de armoede reeds aan de deur. En angstig hoorde Jezus de lieden dan tot elkander zeggen: »Wat zullen wij eten, en wat zullen wij drinken?», en zelfs: »Waarmede zullen wij ons kleeden?»

Die stemming deed Jezus zeer aan zijn zoo teedergevoelig hart. Hij kon daarop niet zwijgen. Hij moest hen bestraffen, want de Heere speurde hierin twee zonden tegelijk. Het was ook nu weer Mammon tegelijk met God willen dienen, en 't zich inbeelden, alsof de zorge van wat in de wereld gebeurt, aan ons ware toevertrouwd, en niet eeniglijk in Gods hand rust.

Vandaar dat Jezus toen zoo ernstig en in in zoo roerende beelddraak tegen zoo zondige bezorgdheid getoond en gewaarschuwd heeft, en het zoo scherp mogelijk aan het armoedig bergvolk van Galilea toeriep: »Daarom zijt niet bezorgd, vrage wat ge eten, wat ge drinken zult of waarmede ge u zult kleeden, want, en hierop komt het nu aan, *alle deze dingen zoeken de Heidenen.*» Gij daarentegen moogt aan zulk een stemming niet toegeven, want gij hebt uw Vader in de hemelen, en *die hemelsche Vader weet dat ge alle deze dingen behoeft.* Slechts op één zalig einddoel mocht hun leven gericht zijn. Zij hadden eeniglijk bezorgd te zijn om het Koninkrijk Gods en Zijne gerechtigheid, en dan zouden de dingen van het aardse leven hun als toegeworpen worden door hun God.

Dat wilde natuurlijk niet zeggen, dat ze zorgeloos plicht en roeping konden verzuken. Veeler zal wie God vrees, bij het klimmen zijner jaren steeds nauwergezet en teederder in het vervullen van zijn roeping optreden. Ook zij kenden het vermaan, om te werken zoolang het dag is, want de nacht komt, waarin niemand werken kan. Wat alleen uit hun hart moest gebannen, was 't bezorgd zijn voor wat de toekomst zou brengen. Immers niet zij hadden die zorge voor de toekomst op zich te nemen, voor die toekomst berustte de zorge bij hun God.

Nu is 't onder Christenen gemeenlijk zoo ge- seid, dat nog wel telkens in min vromen gemoedsstemming de bezorgdheid weer opkomt en de stemming bederft, maar 's avonds gaat 't dan toch weer op de knieën, en voor God in zijn gebeden verzonken, voelt men dan toch die ontenuwende bezorgdheid zich van 't hart glijden, en vertrouwt men zich, eer het Amen komt, weer met heel zijn hart en heel zijn ziel aan zijn hemelschen Vader toe.

Maar toch komen er soms dagen van zoo bitter- tenis tegenslag en zoo angstwekkenden kommer, dat ons benepen hart er niet over heen komt, en we, juist zoals de Psalmist, nog op onze legersteden ons in onze bezorgdheid onwoven. En althans naar de gesprekken en naar de trekken op het gelaat te oordeelen, is dit ook nu weer zoo, en zelfs op maar al te breede schaal.

De stroom van zorgen en bezorgdheden die tegen ons opkomt, is velen nu te machtig, en hun geloof schiet te kort. We zeggen niet dat 't daarom schipbreuk lijdt, want na een geloofs- worsteling van lutel dagen zijn ze zichzelf weer meester geworden, maar, voor hoe kort ook, de zondige bezorgdheid heeft hen dan toch weer overmand.

Ze verloren dan Jezus weer uit hun gezichts- kring. Ze tobben dan in zichzelf. Er was dan weer een wereldsche trek over hun hart ge- komen. Sommigen zelfs lieten zich verlokken om met de wereld mee te doen, en de bezorgd- heid uit hun hart uit te schudden door spel en door vermaak.

Nu, aan wie zouver afzink, kan ons woord van vermaan geen hulpe bieden. Dien moet God zelf in 't hart grijpen. Maar dat zijn dan toch ook uitzonderingen, en voorzover die zondige bezorgdheid ook bij Gods kinderen inslaat, ligt er in een woord van Jezus als we thans naar voren schoven, nog wel ter dege heiligende, en daardoor vertroostende, kracht.

Jezus begon met dit wankelend geloof, dat in wereldsche bezorgdheid omsloeg, op de bloemen en de zangvogels te wijzen. Natuur- lijk gaat wat Jezus van de bloemen zei, ook voor elke grasscheut, en wat hij van de vogels uit- riep, ook voor worm en made door. Maar Jezus wilde de sombere stemming der bezorgd- heid als met een hooger tooverlag in blijde stemming omzetten, en wees daarom op de pracht van de lelie, en op het lied van de leeuw- rijk des morgens. Zorge die lelie dan? Was er bezorgdheid in die leeuwrik? 't Was God immers en God alleen, die lelie en leeuwrik voedde, en hoor nu maar hoe blij 't lied van den zangvogel klinkt, en zie nu, hoe Gods zorge die lelie haar kiel ontloopt. En zeg zelf dan, is voor God *zijn gelovig kind* dan toch nog niet veel meer waard, dan ooit een plant of een dier kan zijn? En daarom, wees niet bezorgd. Dat magen heiden zijn, die God niet kent. Maar dat moogt gij niet als kind van uw God wezen, want gij hebt uw Vader in de hemelen. En vertrouwt ge Hem dan uw lot en uw toekomst niet toe?

Laat ook thans dit roerend schoone woord van Jezus veler bezorgdheid in geloovige gerust- heid mogen omzetten. Ook tot u drong het wel door, op hoe verontrustende schaal de zelfmoord den jongsten tijd toema. Niet minder groot is het getal van hen, wier sterfen verhaard werd door de spanning die de oorlogstoestand in hun zenuwgestel teweegbracht. Of anders, zoo ze het uithielden, dan dankten ze dat aan de alevding die zinlijk genot en vermaak hun bracht, of ook aan de Stoïcijnse zelfopsluiking in hun trots en hoogmoed.

Maar onder hen, die dagelijks den verborgen- omgang met hun Vader in de hemelen vonden, was het zoo heel anders. Zij verstonden het, dat de Heilige Geest hun als Trooster werd toegezonden. Vooral in tijden als nu waren ze er op uit, om het Koninkrijk Gods en zijne gerechtigheid te zoeken. En, dank zij dit vast- klemmen aan Jezus woord, was vrede en inner- lijke gerustheid hun deel.

En mochten er nu onder onze lezers zijn, die wel in het geloof hun stenssel zochten, maar tot dien vrede in het hart nog niet geraken konden, dan ligt de tweerlei zielsaandoening waardoor ze feil gaan, toch voor de hand.

De eerste fell in hun zielsleven is, dat ze God geen God laten, en zich nog altoos inbeelden, dat de eigenlijke zorg voor den loop der dingen in ons hart en in ons persoonlijk lot, in ons gezinsleven, en in het leven van ons volk, van ons menschen en niet van God Almachtig uitgaat. Ze schieten te kort in de oprechte en volle belijdenis, dat 't God en God alleen is, die het lot van wereld en gezin en eigen persoon in zijn Almachtige en Albestierende hand houdt. Dat het loopt zoo als 't nu loopt, wekt in hen de gewaarwording, alsof de teugels van het wereldleven aan Gods hand ontglipt zijn. En nu leven ze onder den angstigen indruk, alsof zij hun God te hulp moeten komen, om Hem dien ontglipten teugel te hergeven.

Dat is hun eerste geloofsfeil. En daarbij komt dan dit nog veel ongeloviger doen, dat ze *voor* alle dingen angst krijgen, als 't *geldelijk* voor hen spannen gaat, en 't hun te moede wordt of Mammon hen loslaat.

En nu als de apostel Paulus had niets. Hij moest met zijn handen voor zijn brood werken. En alle leed overviel hem. Hij is ge- vangen gezet en gegeseld, hij leed honger menigmaal, en in 't eind heeft men zijn bloed vergoten. En toch hield Paulus vol. Van be- zorgdheid in wat hij schrijft geen spoor. Steeds was hij in zijn God rustende.

En Jezus zelf. De visschen hadden helen en de vogelen des hemels nesten, maar de Zoon des menschen had niets waar hij 't hoofd kon nederleggen. Van liefdegaven heeft Jezus al de dagen zijner om- wandeling gehad. En in 't eind wachtte ook hem een geweldig sterven, een sterven aan het Kruis.

En lot, voor het uitwendige daarop gelijkend, treft ook nu weer o, zoovelen.

Niemand onder weet, wat ook ons nog tref- fen kan.

Dit nu moet in de ziel doorgemaakt. Het moet tot op 't geweldig sterven toe in ons eigen hart doorleefd zijn. En dan nog moet een rusten in onzen hemelschen Vader ons hart verwikken.

Zoo heeft Jezus het voor ons allen gewild.

»Daarom zijt niet bezorgd, want al deze dingen zoeken de Heidenen.«

Gij nu, val niet in zoo heidensche bezorgdheid terug, maar betoon u een kind van uw Vader in de hemelen te zijn.

Zelf ten goede, en mocht 't zijn, ook anderen tot bezielend voorbeeld.

Dr. A. K.

Amsterdam, 1 Januari 1915.

Onder de bange benauwing van den wereldoorlog, die jongstleden zomer als plotseling opgekomen onweer over Europa lasbarste, gaat ditmaal het Oude in het Nieuwe jaar over. Wie een snellen afloop van dezen krijg verwacht had, en meende, dat reeds met Kerstfeest de vredesklanken zouden worden geluid, kwam bedrogen uit. Nog altoos houdt de schrikkelijke worsteling om de wereldheerschappij op de slagvelden van Europa aan, en niemand waagt te voorspellen, wanneer het einde komen zal. Alleen dit staat wel vast, dat, zoover de heugenis der menscheit reikt, nooit een strijd is gestreden zoo ontzagge- lijk als deze. In de annalen der wereld- historie zal 1914 dan ook met bloedrode letters getekend staan, en met huivering en ontzetting zal een volgend geslacht terugdenken aan het nameloze wee, dat dit jaar over Europa bracht. En dat niet alleen om de reusachtige offers aan men- schenlevens, die deze oorlog vraagt, en om de onberekenbare schade toegebracht aan kunstwerken, aan handel en nijverheid, maar niet minder om den bitteren haat, die tusschen de volkeren is ontstaan en die als wilde viant de banden van gemeen- schap, waarmede de Christen-naties saam verbonden waren, heeft weggeschoeid en verteerd. Een pandemonium schijnt op aarde te zijn losgebroken, nu de leugen- de waarheid vertrap, het eigenbelang zege- viert over het recht, de wreedheid met alle menscheitheid spot. En toch, hoe schrikkelijk reeds thans het schouwspel is, dat Europa aanbiedt, wie zal zeggen of, dat bange wee niet slechts een beginnel der snarten is, of het nieuwe jaar in gruw- elen van den oorlog het oude niet verre nog overtreffen zal.

Daarom stemt de overgang van het Oude in het Nieuwe jaar wel tot diepen ernst. God is het, die het licht formeert en de duisternis schept, die den vrede schenkt en den oorlog ontbranden doet. En ook in dezen oorlog gaat een gericht Gods over de natien en volkeren, die naar Zijn heilige ordinaris niet hebben willen wandelen. Er is hier niet één natie en niet één volk, dat vrij uitgaat; ook ons volk niet. Indien de barmhartigheid Gods ons dusver spaarde en den wereldbrand niet op onze erve deed overslaan, dan is dit niet, omdat we beter zijn dan andere volkeren, maar uit genade alleen. Een genade, die roekeloos zou worden gespeeld, wanneer Nederland door valsche gerustheid zich in slaap wiegen liet en in plaats van voor God den Heere zich te verootmoedigen, nog de verzenen tegen de prikkelen sloeg. Niet in de sterkte van ons leger en niet in de kracht onzer wapenen, maar alleen in de bewarende hand Gods ligt het behoud en de veilig- heid van ons land en volk.

En evenzeer als die verootmoediging ons volk betaamt, betaamt ze ook aan Christus Kerk. Want al werpen we de valsche be- tichting, zoo vaak in deze dagen gehoord, dat de Christelijke Kerk de schuld van dezen schrikkelijken oorlog te dragen heeft, verre van ons af, omdat het waarlijk

niet de geest van Christus, maar veeleer de geest van afval en opstand tegen God is, die de volkeren op dezen weg heeft gedreven, toch blijft het voor Christus Kerk een diep beschamende aanklacht, dat zij tegen dien geest uit den Boze niet kloeker getuigd en niet met meer volharding den strijd aangeboden heeft. Ware de Kerk van Christus niet aan haar heilige roeping ontrouw geworden, maar had ze, levende uit de kracht van Christus, met zijn Kruis als heilig symbool, haar taak verstaan om als geestelijke leidvrouw der volkeren op te treden, nooit zou een wereldoorlog als thans uitbrak, de Christenvolkeren tegen- elander in het harnas hebben gejaagd met geen ander doel dan om elkaar te vernietigen en te verdelgen.

Maar hoezeer we deze schuld erkennen, voor het Nieuwe Jaar, dat we ingaan, blijft onze hoope op Hem, die niet met ons handelt naar onze zonde, maar ook te midden van den toorn, Zijns ontfermens gedenken blijft. Daarom is onze vurige bede, dat hij, die de Almachtige is, en de herten der vorsten en volkeren als water- beken leidt, spoedig den vrede doe weder- keeren en aan deze menschenlating een einde make. Dat Hij ons land en volk ook dit jaar beware voor de ramp van in dezen wereldoorlog te worden betrokken, onze Koningin beveilige op haar troon en haar Raadsliden wijsheid en voorzichtig- heid geve, die ze thans dubbel noodig hebben. En bovenal, dat Hij te midden van deze wereldschokkende gebeurtenissen Zijn Kerk behoude, de wonderen haar geslagen heele, Zijn Geest krachtig in haar doe- werken tot bekeering en verootmoediging, haar weer tot een licht voor de volkeren moge stellen en alzoo uit dit droeve kwaad van den oorlog nog een vrucht der ge- rechtigheid doe geboren worden.

Zoo gaan we in stil vertrouwen op de genade onzes Gods het Nieuwe Jaar tegen. Wat de toekomst bergt in haar schoot, Zijn raad zal bestaan en die raad kan nooit anders zijn dan om zijn volk heen te leiden naar de vol-einding aller dingen, de komst van Zijn Koninkrijk, dat eens in volle heerlijk- heid zich openbaren zal. Alle dingen werken mede om dat heerlijk einddoel te bevorderen, waarnaar Christus bruid ver- langend uitziet, wanneer ze bidt: Kom Heere Jezus, ja kom haastiglijk. En wat het heden betreft, weten we, om de roem- taal des geloofs van den Apostel over te nemen, dat noch hoogte noch diepte, noch leven noch dood, noch tegenwoor- dige noch toekomstige dingen, noch eenig- schepel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onzen Heere.

Afgewezen.

Toen op onze jongste Synode het ver- zoek van enkele onzer Kerken inkam, dat de Synode zich tot de Regeering wenden zou om een nationaal Bededag uit te schrij- ven, heeft de Synode wijselijk besloten op dat verzoek niet in te gaan. Vooreerst was het helaas duidelijk genoeg gebleken, dat van deze liberale Regeering het uit- schrijven van zulk een bededag niet was te wachten, en moet de Synode niet met verzoekschriften tot de Regeering komen, wanneer ze vooruit zeker is nul op 't re- quest te krijgen. En in de tweede plaats is het uitschrijven van zulk een nationaal bededag niet een kerkelijke, maar een po- litieke zaak, en behoort ze daarom ter sprake te worden gebracht, niet in de Synode, maar in het Parlement.

Vroeger, toen er geen volksvertegen- woordiging bestond en ons Christelijk volksdeel dus geen wettig orgaan had om zijn verlangens en wenschen bij de Rege- ring bekend te maken, lag het in den aard der zaak, dat de Gereformeerde Kerk, die door de Overheid als de ware Kerk erkend werd en aan wie uitsluitend het recht van publieke oefening der religie was toegekend, ook optrad bij de Overheid voor de religieus- nationale belangen van het volk. Dat volgde van zelf uit het toen bestaande huwelijk tusschen de Gereformeerde Kerk en de Overheid, en vandaar dat in de Dordsche Kerkenordening, Art. 66, opgedragen werd aan de Dienaren der Kerken om bij de Overheid aan te dringen dat nationale be- dedagen zouden gehouden worden. Thans echter, nu dit huwelijk ontbonden is en van een staatskerk, in welken vorm ook, geen sprake meer is, ligt het ook niet op den weg van een bepaalde groep van Kerken, om met zulk een verzoek tot de Overheid te komen, en de Synode van Utrecht heeft bij de revisie der Kerken- ordening de slotelina van Art. 66 terecht aldus gewijzigd, dat wanneer de nood dit eischt, een bededag voor onze Kerken zal worden uitgeschreven door de Classis, die de Generale Synode hiervoor aanwees.

Niet op de Synode, maar op de pleit- bezorgers voor onze Christelijke Staatkundige beginselen in *het Parlement* ligt de roeping, om bij de Overheid op het houden van zulk een nationaal bededag aan te dringen. Een nationale bededag raakt toch niet het belang van een bepaalde Kerkengroep, die, wat haar eigen kring betreft, volkomen bevoegd is een bededag uit te schrijven, maar raakt heel het volk en moet de uiting wezen van het Christelijk karakter van onze natie. En ene Regeering, die door het niet uitschrijven van zulk een bededag in tijden van algemeen landsgevaar haar roeping verzaakt, behoort daarover niet door de Synode, maar in het Parlement tot verantwoording te worden geroepen.

Metterdaad is dit dan ook op uitnemende wijze geschied door Ds. A. Brummelkamp in de Tweede Kamer; hij deed het in zeer bescheiden vorm, maar met warme overtuiging, met kracht van argumenten, en zijn rede heeft in de Kamer en daar- buiten een uitnemenden indruk gemaakt.

Het is daarom, dat we deze rede hier over- nemen.

Er is, Mijnheer de Voorzitter, in verband met het nu altijd aanwezig, nans niet denkbeed- dig gevaar, ene zaak, die ik men bij uitstek actueel te mogen noemen, en waaromtrent ik der Regeering een wensch zou willen kenbaar maken.

Ik wensch te vragen, of de Regeering niet het oogenblik gekomen acht, om, onder aanwij- zing hare zijds van een bepaalde datum, dat een gewone weekdag zou moeten zijn, de natie uit te noodigen — ik gebruik opzettelijk dit woord — de natie uit te noodigen, zich in elk dag het geheele land door af te zonderen tot een openbaren bededag.

En dan waarop van regeeringswege alle pub- lieke arbeid, behalve wat niet stil kan staan, wordt stilgezet en de natie, afgezien van wat de kerken en kerkgenootschappen, doende wat der kerken is, op haar gebied zelfstandig verrichten; uitgenoodigd wordt het aangezicht van God Al- machtig te zoeken en Hem eerbiedig de belan- gen van land en volk in deze bijzondere omstan- digheden in den gebede voor te dragen.

Mijnheer de Voorzitter! ik behoeft niet opzet- telijk aan te wijzen de zedelijke bevoegdheid der Regeering om zulk een dag uit te schrijven. Verlangt men het, dan zeg ik dit: de Overheid, regeerende bij de gratie Gods, gelijk in elk wet- ontwerp uitdrukkelijk verklaard wordt, ontleent, eo ipso, daaraan dus het recht en den plicht om de natie openlijk te wijzen op Hem van wien alle gezag afdaalt. Die macht is te zegen- en en den zegen terug te houden, te bewaren en los te laten, in gevaar het zwakke sterk te maken en het kleine te behouden tegen de over- macht van onrecht en geweld.

Van uulk een oproep tot nationale aanbidding geeft jaarlijks en gaf ditmaal de President der machtige Amerikaanse Republiek een indrukwekkend voorbeeld.

Een voorbeeld dat niet alleen staat in de ge- schiedenis.

Ik herinner aan de in vroeger tijden hier te lande veelvuldig gehouden boet- en bededagen. Van het jaar 1624 alleen vermeldt de kerk- historicus Kist er acht.

In Gelderland en Overijssel wordt nog jaar- lijks zulk een dag gehouden.

Van sommige der dagen verhaalt de immers bij het tegenwoordig geslacht noch vergeten geschieden, dat zij den vijand meer vrees in- boezenden dan de legers en vloeten, die de kleine Republiek tegen hen vermocht uit te rusten.

Mag ik hierbij den naam der Oranjes noe- men, dan wijs ik op dat onvergetelijk woord van Willem den Zwijger over het verbond met den alleropppersten Potentat der Potentaten, la hij gemaakt had; op het gebed dat hij nog stervende voor »dit arme volk« uitsprak; op den held van Nieuwpoort, die na de zege zich van het paard en op de knieën wierp en zeide: »o God, wie zijn wij menschen, dien gij zulk een eere en overwinning gegeven hebt!«

Mijnheer de Voorzitter! Toen in de eerste Augustusdagen de ons bijna vreemd geworden bange werkelijkheid tot de natie doordrong, dat het zwaard getrokken en de krijg ontkeend was, hebben we als onmiddellijke terugslag daarvan iets mogen zien van wat de edele F. D. Maurice in zijn *Lectures on Social Morality* noemt »national worship«.

Er was een drang om stil te staan, om tot zich zelf in te keeren, om zich rekenschap te geven van den weg waarop men zich bevond, om te vragen, of God, gelijk in de dagen onzer vaders, nog als de God van Nederland erkend werd.

De bedehuizen stroomden vol, zonder afspraak, zonder drang op werkdagen; het was opeens of de onzienlijke dingen nader tot ons waren ge- komen, en een soberheid in opvatting en levens- wijze werd waargenomen, die weldadig afstand bij wat vóór dien dag werd gezien.

We voelden ons als op een keerpunt... Toch was er in dat gevoel iets van een leemte. Er scheen nog iets te ontbreken in deze beweging.

Het was het besef dat nog niet de geheele natie, de natie als een eenig man, met de Over- heid aan het hoofd, als vertegenwoordigende alle volkskringen in hun geheel, aan dezen nationalen »worship« deel had genomen.

En nu schijnt mij het oogenblik gekomen, om aan deze onvulde behoefte voldoening te geven.

Mijnheer de Voorzitter, ik mag niet, ik wil niet profeteeren, maar ik durf zeggen, dat velen sedert lang naar dezen oproep van Overheids- wege hebben uitgezien, en dat, als hij komt, bij duizenden echo's zal wakker roepen in het hart van het oude Nederland, ook daar waar men het mischien niet zou verwachten.

Laat mij ten slotte er dit ene nog bijvoegen. Toen Hare Majesteit de Koningin onlangs in ons midden de Zitting der Staten-Generaal kwam openen en een openhartige blootlegging van den toestand gaf, met een warme opwekking om eenheidsacht onze taak te vervullen, besloot Zij hare rede:

»Met de bede dat God ons kracht moge schenken« en verklaarde daarmee de zitting geopend.

Mij dunkt, de oproep waarvan ik sprak, zou geheel en al passen op dat Koninklijk woord. Hij zou het bewijs zijn dat in het Neder- landsche volk een hart klopt, eenstemmig met het Oranjehart, dat in deze bede zich uitsprak.

Professor!

Toch heeft dit goede woord geen effect gehad.

De Regeering sprak wel uit, dat zij zulk een bededag waardeerde als uiting van vroom gevoel, maar het houden van zulke bededagen moest aan de Kerk worden overgelaten, en de Regeering kon geen bededag voor heel ons volk uitschrijven, omdat een deel van ons volk hierin een schending zou zien van de neutrale positie, die de Regeering heeft in te nemen.

Sterk was deze verdediging van den Minis- ter niet. Het was ook hier weer de onge- lukkige valsche neutraliteitsidee, die den doorslag gaf. Neutraal heeft de Regeering zeker te zijn, in zooverre ze niemand beletten mag zijn godsdienstige overtuiging met volkomen vrijheid te belijden en dat ze alle Kerkgenootschappen gelijkelijk heeft te beschermen, zonder aan één Kerk bepaalde privilegien te verleenen. Maar van deze door de Grondwet geteichte neutraliteit was hier geen sprake. Elk kerkgenootschap zou met hartelijke sympathie het uitschrij- ven van zulk een bededag hebben begroet, en waar de Regeering zulk een bededag alleen uitschrijft, maar niemand dwingt aan deel te nemen, kan van een krenking van iemands godsdienstige overtuigingen hierbij geen sprake wezen. In Amerika, Ds. Brummel- kamp wees er terecht op, dat de schei-

ding tus- scherpst Wilson ge- onalen be- zulke bed- Wat het- onder ne- anders; I- dat de Re- ongelooft- zulk een- heid welli- aan de b- heid van- dat neut- genoeg- zou feitlij- uitwissel- ter; het- ver- atke, va- betreuen- lijke omst- volk than- Minister i- Regeering- volk op-) Almachtig

Voc

In hartel- door R. D. kas Chr. s- van J. C. f 0.50; R. f 0.50; do- van mej. I- merk Rotte- D

Dr. A. i- MERK? — Ruys — 19

Ik ken e- demie-studie- bij een der- beroep in- had, zich o- veroorloofde- Vol volgt- in hevig ver- van het mi- later in vla- over het m- duin — de- de kalm-ge- mee met h- strand-ezels- visscherij- het mee me- Toen hij ee- de Vuurtor- keek, hoorde- Plots dae- kerk zou zij- op: wat hij- ontruste he- dan ook al- ring der Ge- Weer gin- geworden st- zeesteren v- nu-heel-en-al- het weldra- Dds liep- zee, toen- zoo hierle- toetreden de- ten Turk-ki- sor, die in i- geweest, doe- want, maar- worden en k- der historie- Theoloog- Zag zoo o- heid; diens- leven; om d- zetten. Moe- toch ook zoo- tieve histor- andere Kam- maar na 'n- is niet neut- de personen- spreken. M- steeds gena- Dan, na i- Professor! i- werd Theolo- zeker? heele- Saam van- professor hot- en wat zal- was Theolo- maar sprak- van de gelo- beetje bedee- Professor!

In zijn d- zijn sonore- toen hij zei- maar zijn i- ving van me- In pietist- droeg, laat- hier oninge-

Aan deze, op het SCH- bekenden m- GERFORME- na lezing en- dienen de ui- en een volge-

Wat den- haltingsteek- toch doen d- zoo gelukkig- theologisch- represaille o- ethische pub- Ook ware- immer van- schrijver ool- beginsel of- Dan, dit i- deze Studie- Want al is- achter te ku- dogmaticus- meerd? e- zal-